

סנל'ה לעשירות

בדברי ישראל (כלל אורייתא אות כ)  
מביא בשם אביו הר"ק  
ר' שמואל אליהו מזוואלין זי"ע על  
מאמר חז"ל (פאה פ"ח מ"ט) כל מי  
שאינו לא חגור ולא סומא ועושה  
עצמו כאחד מהם וכו' יהיה כאחד  
מהם, זמדה מוזהב מרובה (פשה  
יא). מכ"ל שכן אם עושה את עצמו  
כאילו הוא עשיר, בסוף נשעה  
עשיר.

עצתו ש' הרדיק מלעכאוויטש

הר"ק מלעכאוויטש זי"ע היה  
רגיל לומר לכל הבאים  
אליו להתברך בשפע ברכה  
והצלחה, שיקפידו על שלשה  
דברים בכל יום, אבדוק את  
הציצית ש' הפצית קמן אם לא  
נפסל, אומר אני מאמין בכוונה,  
אומר ה' קאפטיאעך תדללים בכ"ז  
יום מיא'ה במיא'ה.

פעם אחת בא אליו עני אחר,  
והתאונן על מר גורלו שהוא  
עני ואביון, ואין בידו פרומה  
לפורטה, ואמר לו שיקפיד על  
שלשה דברים אלו, וכן עשה, ומאז

במעשי ידיו, ועל ידי תפלת  
ציבור יכולים אבטל כל הגזירות  
קשות ורעות רחמנא איעצין.

ופירש כזה לשון הכתוב (משל י',  
כה) 'ברוב עם הדרת מלך',  
פירוש כשנאספין הציבור יחד  
להתפלל, אזי הם מבטלים כל  
הגזירות קשות, ומביאים את המלך  
מלכו של עולם לידי חורג, שחורג  
ממה שגזר על בני ישראל חלילה  
וחם אזיזה גזרה קשה, ואומר הדרי  
כי ממה שגזרתי עליהם. וזהו  
'ברוב עם הדרת מלך', פירוש אם  
נאספים רוב עם יחד בתפלה, אזי  
הדרת מלך, הקב"ה אומר הדרי  
כי ממה שגזרתי עליהם,  
וממשיכין על כנסת ישראל על ידי  
תפלתם השפעות טובות.

ובענין זה אמר הר"ק ר' אהרן  
מקארלין זי"ע שתפילה  
בציבור מועיל יותר מתפילתו של  
צדיק הודר.

ומדי דברו, שתפילה בציבור  
מסוגל לעשירות, דבר בעתו  
מה טוב להוסיף לטובת ישראל  
עוד כמה סגולות לעשירות מצדיקו  
הדורות.

וְעַבְדְּכֶם אֶת ה', וְגו', וְכָרַךְ אֶת לֶחְמֶךָ וְאֶת מִיְמֶיךָ  
וְהִסְרַתִּי מִחֲלֶה מִקִּרְבְּךָ. (כג, כה)

מעלות תפילה בציבור

וגו'! וכיאר שהתורה הקדושה  
מלמדת אותנו ליזר מאד מאד  
להתפלל עם הציבור יחד, ואם  
מתפלל עם הציבור יהיה מובטח  
שפרנסתו תהיה מזומנת לו בכל  
יום ברוחה, וברכה תהיה מצויה

במאור ושמע מרדק שהתחיל  
הפסוק בלשון רבים  
ועבדתם את ה' אלקיכם, ומסיים  
בלשון יחיד וברך את לחמך

רחב מלמעלה, ושופך את היין בכלי מפיו הצר מלמטה, שאם יכנס שם ענב או צרור ויסתום פיו התחתון, בודאי שלא יצא היין לכלי, כמו כן העשיר הוא דומה כמשפך, ששופכים ברוח לו מן השמים, כדי שיריק לכלים ריקים הם העניים מלמטה, אבל אם יסתום למטה מליתן לדלים, מן השמים לא יריקו לו שפע, אך אם יפתח את ידו שהוא הנקב התחתון, גם מלמעלה ירחיבו לו צנור המריק על המשפך בשפך נמרץ. וזה אמר 'מתן אדם ירחיב לו', כי מתנה בעצמו שיתן בידו לדל, הוא ירחיב 'לו', כי לפי יציקתו יריקו עליו, וירחיבו לו שיכיל יותר שפע ברכה עד אין קץ.

בספה"ק דברי יחזקאל (פ' כי תשא) מסופר מעשה רב, שזרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע בידך לאיש אחר שיהיה עשיר, ואכן נעשה גביר אדיר מופלג, ושאל אותו זרה"ק מראפשיץ זי"ע היחבן ליתן עושר מופלג כזה לאיש אחר, שיהיה לו

מספר הענין במשל, למשפך ומסביר הענין במשל, למשפך (מראבמעי"ר) של יין שרוא את עצמו.

וכן כתב האלשיך הק' בחיבורו רב פנינים, לפרש הפסוק (משלי י"ח טז) מתן אדם ירחיב לו, היינו אל תחשבו כי את העני אתם מהנים ומרחיבים דוחקו, רק לעצמו הוא מפיץ ומעשיר, שאינו מונה ועוזר להעני, אלא מונה את עצמו.

ומסביר הענין במשל, למשפך (מראבמעי"ר) של יין שרוא

הצליח מאוד במסחרו עד שהתעשר בעשירות מופלגת.

אבל אחרי פטירתו של זרה"ק מלעכוויטש התחיל להתרשל בקיום שלשה דברים אלו, וכאחד הימים בהיותו על אם הדרך בתוך העיר עם כים גדולה מלא במעות, התנפלו עליו שודדים, אשר לקחו מאתו כל כספו, וכפתו אותו לאחד העצים ויבקשו להמיתו ר"ל, פתאום נחגלה לפניו דרה"ק מלעכוויטש בהקיץ, ושאל אותו למה הפסקת להקפיד על שלשה דברים הללו כפי שציוותיך? והבמית לו שמדיומם והלאה יחזור להקפיד על זה, ופתאום נרמה היה להשודדים שבאים כנגדם מחנה של חיילי המדינה לתפסם, ומיד ברחו לנפשם, ונפשו של החסיד נשאר לשלל, ולקח בחזרה כל כספו, ומאז הקפיד מאוד לקיים שלשה דברים אלו.

בינות לימוד התורה

בנועם אלימלך (פ' יתרו) מפרש מאמר חז"ל (בבא בתרא כה:)

'הרצה להעשיר יצפין, בהקדם הא דאיתא בגמרא (עירובין נג:) א"ל רבנן לרבי אבהו הצפינו היכן ר' אלעאי צפון א"ל עלץ בנערה אהרונות כו' אמרי לה מסכתא, פרש"י שהיה לומר מסכת מסדר קדשים. וזהו הרצה להעשיר יצפין, פירוש אם יבא לאדם מחשבה על עשירות שיעשיר, יצפין, פירוש יצמוד תורה, ותבא לו העשירות ממילא, וזכות התורה תצמוד אם מה' הוא שיעשיר, וזהו (אויב לו, כב) 'מצפון זהב יאתה', פירוש על ידי זה שיצמוד תורה ממילא תבא לו 'זהב' ועשירות.

החזיר בתשובה וזכה לעשירות

זרה"ק החזיר מלובלין זי"ע פירש מאמרו ז"ל (שבת קנה:) 'לית דעתיר מחזירא' (שאין לו עושר כמו הדבר אחר), שהחזיר בתשובה הוא עתיר בנכסין, וזוכה לעושר גדול ופרנסה בריות, כי הקב"ה חותר לו חתירה מתחת לכסא הכבוד, ושם נמצאים אוצרות מרובים של זהב וכסף, ויכול ליקח משם כרצונו.

אחד, כדאמרינן גבי קטורת חדשים לקטורת. דלפי שהקטורת מעשרת, לפיכך בכל פעם מעשרין כהן אחר, וכמו כן בסנדקות שמעשרת. מסופר שהגאון ר' אליעזר יהודה פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר נתכבד בסנדקאות כבירות מילה, והיה שם הגר"ז מבריסק זצ"ל, וחשש מפני כבודו של הרב מבריסק, ופנה ואמר לו, אני הסנדק, כי יש לי ישיבה ואני צריך לדאוג לממון הרבה בשביל קיומה, והרי סנדקאות הוא סגולה לעשירות כמו שכתב הרמ"א, אמר לו הרב מבריסק שכבר כתב בביאור הגר"א (שם סקמ"י) ולעולם לא ראינו סנדק שמתעשר, ענה לו ראש ישיבת מיר, לי מספיק גם 'משעק' של הרמ"א.

אמנם יש האומרים שהכוונה רק כאשר מתכבד בקוואמער וסנדק וברכות, הכל כיה, כי יש תשובה של הגאון ר' עקיבא איגר זללה"ה (יורה דעה סימן ס"א) שהשיב למי שכיבדו בסנדקאות לעת זקנותו, שאינו בא רק כאשר יכבדו אותו בכל הכיבודים האלו.

משפט אביון בריבו, פי' לא תמה על עצמך עניות ואביונות, 'בריבו' על ידי מריבות ומחלוקת. ומדה טובה מרובה שבדאי בזכות מידת השלום זוכים לעשירות גדולה.

#### הגזון הפואה לאביון

האלשיך הק' בתורת משה מפרש הפסוק המובא בתחילת דברינו, 'אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו בנושה לא תשימון עליו נשך', שלא יאמר האדם שימנע עצמו מלהלוות עד שיהיה בעל זהב (כלומר עושר גדול), אלא גם אם כסף יהיה לך תלוה את עמי, שמלוה גם בהיותו רק בעל כסף, על ידי זה תזכה שאותו שהוא 'את העני', שהוא הקב"ה כי יעמוד לימין אביון, יהיה 'עמך' ויעשירך.

#### סנדקאות

כתב הרמ"א ז"ל (יורה דעה סימן רס"ה ס"א) בשם מהר"י זל, כל סנדק הוי כמקטיר קטורת, ולכן נזהגין שלא ליתן שני ילדים לבעל בית

יחידית' שרובם נכשלים בה, שדרי אמרו חז"ל (בבא בתרא קס"ה) וכולם באבק לשון הרע, וא"כ השומר פיו ולשונו שלא לדבר לשון הרע כלל, מתברך בעשירות גדולה. וכפי שכבר הבאנו מה שפירש הרד"ק החוזה מלובלין זי"ע מאמר הגמרא (חולץ מו, א) עשירין מקמצין, שהם מקמצין במילי, דהיינו שאין מוכרים דברים במלים ושומרים על מוצא פיהם, וע"כ זוכים לעשירות.

#### מידת השלום

גם מצינו כי מידת השלום הוי סגולה לפרנסה בהרחבה, כדכתיב (תהלים קמ"ז, יד) 'השם גבולך שלום חלב חטים ישיבעך', כי מידת השלום מרבה השפע והשובע בעולם, שלא יחסרו תבואות השרה וכל מחסוריו של האדם. וכבר נודע אמרם ז"ל (שלה"ק מסכת יומא דף ח"ב אות מ"ד) כי מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות.

וכתב בזה בדברי ישראל בפרשתו, לפרש הפסוק 'לא תמה

לחלק עשירות מופלגת זו בין הרבה אנשים? השיב לו הרד"ק מרימנוב אני ברכתי אותו סתם בעשירות, וכיון שהוא בעל צדקה גדול, כמו שהוא נדבן גדול בלי גבול, נתנו לו מן השמים ג"כ בלי גבול.

ומציין שם לדברי הבעל הטורים על הכתוב (שמות ל"ב) ונתנו איש כופר נפשו לה, 'ונתנו' אם תקראנו למפרע יהיה ג"כ 'ונתנו', לומר לך כל מה שאדם נותן לצדקה יוחזר אליו ולא יחסר לו בשביל זה כלום.

#### בזכות מצוה יחידית והוא שמירת הלשון

בדרשות חתם סופר (דף קנ"ה ואח"ל) כתב, שהעשירות שהוא שכר מצוה כהאי עלמא, לא יזכו בה אלא משום מצוה יחידית שרוב נכשלים בה, ורק איזה יחיד סגולה מתאמצים בה, עיי"ש.

והשכנתי שיתכן לומר כי שמירת הלשון נכנס בגדר 'מצוה